

רק לאחר הגבייה משא"כ במוציא שם רע אין האב זוכה ממנה אלא התורה זיכתה את הקנס להאב לפיכך מסתבר שהזכיה שלו הוא עם גמר הדין עיי"ש. ולכאורה נפק"מ זו הוא דבר פשוט מסברא שהרי במוציא שם רע אין האב יכול לזכות ממנה משום שענין מוציא שם רע הוא בנשואה וממילא אינה כבר ברשות האב.

בתוס' ד"ה הא עמד בדין כתבו וז"ל בשלמא לדידי דסבירא לי דבכל קנסות אפי' עמד בדין אינו משלם ע"פ עצמו ולעולם חשיב קנס לר"ש עד שיגיע לידו וכו' דכל היכא דמיחייב ע"פ עצמו מחייב נמי קרבן שבועה כגון עמדה בדין ובגרה ומתה וכו' עכ"ל ועיין בתוס' הרא"ש שכתב כהתוס' קצת ביותר ביאור. והנה במה שכתבו התוס' כגון שעמדה בדין ובגרה ומתה לא הזכירו שמיירי שכבר גבתה את הקנס ולפי"ז הקשו המהרש"א והמהר"ם שי"ף שא"כ לפי דעת התוס' בדעת אביי אליבא דר"ש עדין הוא קנס ולמה חייב בקרבן שבועה כיון שאינו ממון ועיי"ש מה שתירצו לחלק בין ירושת האב מהבת לבין ירושת האחים מהאב עיי"ש. אך לכאורה עדין קשה מה שכתבו התוס' שבאופן כזה הוא מתחייב ע"פ עצמו לפיכך יש קרבן שבועה הרי אביי אליבא דר"ש לפי שיטת התוס' ס"ל שכל זמן שלא גבו אותו מתחייב ע"פ עצמו כמ"ש לעיל באות ו'. ועל כרחק צריך לדחוק שאף שהתוס' לא הזכירו שהיה גביה על כרחק כוונתם שהיה גם גביה ולפי"ז מיושב בפשיטות וצ"ע.

[יז] **ביאור דעת רבנן דסברי כי קא תבע בושת ופגם קא תבע וכו' אם כוונתם שתובע רק בושת ופגם ולא קנס או שכוונתם שתובע שניהם גם קנס וגם בושת ופגם. נחלקו בזה רש"י עם הרמב"ם וסייעתו. חידוש הרעק"א לפי שיטת רש"י שלאחר גמר דין גם רבנן מודים לר"ש שתובע רק את הקנס וביאור דבריו. אם חיוב בושת ופגם הוא מדין חבלה או שהוא ג"כ מדין קנס של אונס ומפתה. חידוש הגרנ"ט בענין זה אך מהראשונים לא משמע כדבריו.**

[מ"ג ע"א] **בגמ'** ורבנן סברי כי קא תבע בושת ופגם קא תבע וכו' ורבנן סברי לא שביק איניש מידי דכי מודה ביה לא מיפטר וקא תבע מידי דכי מודה מיפטר. ועיין ברש"י לעיל דף מ"ב ע"א בד"ה אבל משלם שמבואר

מדבריו שלפי רבנן אינו תובע שניהם אלא רק בושת ופגם עיי"ש ועיינן במהרש"א שם שביאר שרבנן כתבו להיפוך לגמרי מר"ש. ועיינן בחי' הרעק"א לעיל דף מ"ב ע"א בד"ה האומר לחבירו שלפיי"ז כתב לחדש שבאופן שתובעו לאחר גמר דין שאז אינו יכול לפטור עצמו ע"י הודאתו באופן כזה גם רבנן מודים לר"ש שתובע רק קנס מטעם דלא שביק איניש מידי דקייץ ותבע מידי דלא קייץ עיי"ש. וביאור כוונתו שכיון שגם לפי רבנן אינו תובע הכל לפיכך ס"ל להרעק"א שרבנן אינם חולקים לגמרי על ר"ש ומודים שיש סברא שלא שביק מידי דקייץ ותבע מידי דלא קייץ (ואולי טעמו מדלא קאמר בגמ' שהטעם של רבנן משום שאינם סוברים סברת לא שביק איניש מידי דקייץ וכו') אלא שהם סוברים כיון שאינו תובע הכל ולא פירש מה כוונתו מסתבר יותר שתובע בושת ופגם משום הסברא שלא שביק מידי דלא מיפטר בהודאתו וכו' משום שזה סברא חזקה יותר אבל במקום שאינו מיפטר ע"י הודאתו כגון אחר גמר דין גם הם מודים שיש טעם שלא שביק איניש מידי דקייץ וכו'.

אך יש ראשונים שחולקים וסוברים שרבנן סוברים שתובע את שניהם (וכן הוא הגירסא שלפנינו במס' שבועות דף ל"ח ע"ב שחכמים סברי אף בושת ופגם קתבע) עיינן בריטב"א במס' שבועות שם בד"ה לדברי חכמים שמתחילה כתב שמפשות לשון הגמ' משמע שלפי חכמים הוא תובע רק בושת ופגם ולא קנס אך אח"כ כתב שאי אפשר לומר כן משום שטענת אנסת או פיתית הוא על תשלום של קנס המוזכר בתורה באונס ומפתה משא"כ תביעת תשלום של בושת ופגם אינו מדין אונס ומפתה אלא מדין כללי של חובל בחבירו ועל כרחך שהוא תובע את שניהם עיי"ש. וכן מפורש ברמב"ם בפרק ח' מהל' שבועות הל' ג' שכתב שאם תובע תביעה שיש בה חלק קנס וחלק ממון מתחייב קרבן שבועה בגלל החלק ממון וכתב שמטעם זה האומר לחבירו אנסת או פיתית וכו' חייב קרבן שבועה בגלל החלק ממון עיי"ש ונראה שזה ג"כ כוונת המאירי במס' שבועות שם בסוף פרק חמישי בד"ה אמר המאירי עיי"ש.

והנה בחי' הגרנ"ט סי' מ"א כתב לחדש בדין חיוב בושת ופגם שיש שני דיני חיוב בושת ופגם אחד מדין חבלה בחבירו וחיוב זה הוא חיוב ממון כמו כל חובל בחבירו עוד דין חיוב יש בבושת ופגם מדין מיוחד של אונס ומפתה הנלמד מהדרש המובא בגמ' לעיל דף מ' ע"ב תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם וחיוב זה יש לו דין קנס, וכתב שבאופן שהוא תובע את שניהם גם קנס וגם בושת ופגם אז החיוב בושת ופגם הוא מדין קנס ובאופן שהוא תובע

רק בושת ופגם אז החיוב הוא מדין חבלה והוי ממון, ובזה כתב לתרץ דברי הרמב"ם עיי"ש. אך מהרמב"ם בהל' שבועות הנ"ל מבואר שאינו סובר כן אלא תמיד הבושת ופגם הוא מדין חבלה וגם מדברי הריטב"א הנ"ל משמע כן שתמיד הוא מדין חבלה שאל"כ אין מובן מה שהקשה שם שמהגמ' במס' שבועות שם משמע שבושת ופגם הוא ממון ואילו ממס' ב"ק דף כ"ז ע"ב מבואר שהוא קנס עיי"ש והרי לפי חילוק הגרנ"ט אינו סתירה שהרי במס' ב"ק מיירי מסתמא שהוא תובע הכל לפיכך הוי קנס, ועל כרחק שהריטב"א ס"ל שתמיד בושת ופגם הוא ממון לפיכך הקשה שמהגמ' במס' ב"ק שם משמע שבושת ופגם הוא קנס.

[ית] קושית הריטב"א על ר' שמעון מדוע לא נאמר שתובע הכל גם קנס וגם בושת ופגם כדי לא להטריח את הבי"ד לדון פעם שנית. קושית הרמב"ן במס' שבועות על ר"ש אף שלפי ר"ש הוא רק קנס מ"מ בהכחשתו שלא אנס או פיתה הוא כופר גם על בושת ופגם וקיי"ל שגם על כפירה בלי תביעה חייב קרבן שבועה. הפכר החזו"א בתירוץ הרמב"ן. תירוץ הגר"ח על קושית הרמב"ן. מה שיש להעיר על תירוצו.

בנוגע לסברת ר"ש עיין בריטב"א במס' שבועות הנ"ל שעמד על סברת ר"ש מדוע לא נאמר שתובע הכל גם קנס וגם בושת ופגם כדי שלא יצטרך להטריח את הבי"ד לעמוד עמו לדין פעם שנית על הבושת ופגם ותירץ שאינו רוצה לתבוע ממנו תביעה גדולה בבת אחת כדי שלא יכביד על הנתבע ויגרום שירצה לכפור ולהשבע עיי"ש. ולכאורה צריך להוסיף ביאור שכאן מיירי באופן שהעדים שהעידו בבי"ד הלכו ואינם נמצאים כאן וכן הדיינים של הבי"ד אינם נמצאים כאן ויצטרך לתבוע אותו בבי"ד אחר שאל"כ למה הוא חושש מהכחשתו הלא יש עדים ודיינים שעמד לפניהם לדין, וכן מסתבר דאל"כ איך אפשר שהנתבע הכחיש ונשבע בשעה שאפשר לברר בבי"ד שנשבע לשקר.

הרמב"ן במס' שבועות דף ל"ח סוף פרק חמישי הקשה על ר"ש אף דס"ל לר"ש שהוא תובעו רק הקנס מ"מ כיון שהוא טוען שלא אנס או פיתה הרי במציאות הוא כופר גם על החיוב של בושת ופגם ואף שהוא לא תבע אותו על בושת ופגם מ"מ הרי מבואר בגמ' במס' שבועות דף ל"ב ע"א שגם